

Επαναληπτικό διαγώνισμα στα Αρχαία Ελληνικά Προσανατολισμού Β' Λυκείου

ΟΝΟΜΑ: _____ Βαθμός: %
ΗΜ/ΝΙΑ: Κυριακή, 3 / 4 / 2022 ΤΜΗΜΑ: _____ ☺ %

Διδαγμένο Κείμενο • Πλάτωνος, Πρωταγόρας, 321B6 – 322A

I. Ἄτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν ὁ Ἐπιμηθεὺς ἔλαθεν αὐτὸν καταναλώσας τὰς δυνάμεις εἰς τὰ ἄλογα· λοιπὸν δὴ ἀκόσμητον ἔτι αὐτῷ ἦν τὸ ἀνθρώπων γένος, καὶ ἠπόρει ὅ τι χρήσαιτο. Αποροῦντι δὲ αὐτῷ ἔρχεται Προμηθεὺς ἐπισκεψόμενος τὴν νομὴν, καὶ ὁρᾷ τὰ μὲν ἄλλα ζῶα ἐμμελῶς πάντων ἔχοντα, τὸν δὲ ἀνθρώπον γυμνὸν τε καὶ ἀνυπόδητον καὶ ἄστροτον καὶ ἄοπλον· ἤδη δὲ καὶ ἡ εἰμαρμένη ἡμέρα παρῆν, ἐν ἣ ἔδει καὶ ἀνθρώπον ἐξιέναι ἐκ γῆς εἰς φῶς. Ἀπορία οὖν σχόμενος ὁ Προμηθεὺς ἦντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὔροι, κλέπτει Ἡφαίστου καὶ Ἀθηνᾶς τὴν ἐντεχνον σοφίαν σὺν πυρὶ - ἀμήχανον γὰρ ἦν ἄνευ πυρὸς αὐτὴν κτητὴν τῷ ἢ χρησίμην γενέσθαι - καὶ οὕτω δὴ δωρεῖται ἀνθρώπῳ. Τὴν μὲν οὖν περὶ τὸν βίον σοφίαν ἀνθρώπος ταύτῃ ἔσχεν, τὴν δὲ πολιτικὴν οὐκ εἶχεν· ἦν γὰρ παρὰ τῷ Δίῳ. Τῷ δὲ Προμηθεὶ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν - πρὸς δὲ καὶ αἱ Διὸς φυλακαὶ φοβεραὶ ἦσαν - εἰς δὲ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ Ἡφαίστου οἴκημα τὸ κοινόν, ἐν ᾧ ἐφιλοτεχνεῖτην, λαθῶν εἰσέρχεται, καὶ κλέψας τὴν τε ἔμπυρον τέχνην τὴν τοῦ Ἡφαίστου καὶ τὴν ἄλλην τὴν τῆς Ἀθηνᾶς δίδωσιν ἀνθρώπῳ, καὶ ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίγνεται, Προμηθεὴ δὲ δι' Ἐπιμηθεὴ ὕστερον, ἠπερ λέγεται, κλοπῆς δίκη μετῆλθεν.....

II. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀνθρώπος θείας μετέσχε μοίρας, πρῶτον μὲν διὰ τὴν τοῦ θεοῦ συγγένειαν ζῶων μόνον θεοὺς ἐνόμισεν, καὶ ἐπεχείρει βωμούς τε ἰδρῦεσθαι καὶ ἀγάλματα θεῶν· ἔπειτα φωνὴν καὶ ὀνόματα ταχὺ διηρθρώσατο τῇ τέχνῃ, καὶ οἰκήσεις καὶ ἐσθῆτας καὶ ὑποδέσεις καὶ στρωμνάς καὶ τὰς ἐκ γῆς τροφὰς ἤϋρετο.

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω προτάσεις, τη λέξη **Σωστό**, αν είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν είναι λανθασμένη. (5 μον.)

1. Ο Επιμηθέας άφησε ακόσμητο και χωρὶς ικανότητες τον άνθρωπο και τα άλλα ζώα.
2. Ο Προμηθέας αποφασίζει να κλέψει τις τέχνες της Αθηνάς και του Διός και να τις δωρίσει στον άνθρωπο.
3. Στον Προμηθέα ήταν αδύνατον να εισέλθει στην ακρόπολη του Διός και να κλέψει την πολιτική αρετή.
4. Η ἐντεχνος σοφία της Αθηνάς χρειάζεται τη φωτιά για να χρησιμοποιηθεί και να εφαρμοστεί από τους ανθρώπους.
5. Ο Προμηθέας και ο Επιμηθέας μετά την πράξη τους δικάστηκαν για κλοπή.

A2. Βασιζόμενοι στο απόσπασμα «Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀνθρώπος ... τὰς ἐκ γῆς τροφὰς ἤϋρετο» να παρουσιάσετε συνοπτικά τις κατακτήσεις του ανθρώπου που προέκυψαν μέσω του δώρου της φωτιάς. (5 μον.)

Μονάδες 10

B1. Να εξηγήσετε τις έννοιες «ἐντεχνον σοφίαν» και «ἐμπυρον τέχνην».

Μονάδες 10

B2. α. Να γράψετε από δυο ομόρριζα για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: έλαθεν, λοιπόν, χρήσαιτο. (μον. 6)

β. Για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις να εντοπίσετε μία λέξη του δεύτερου αποσπάσματος, ετυμολογικά συγγενή: μερίδιο, νόμος, δύσβατος, δεσμός. (μον. 4). Μονάδες 10

B3. Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις, τη λέξη *Σωστό*, αν είναι σωστή, ή τη λέξη *Λάθος*, αν είναι λανθασμένη, αναφορικά με το περιεχόμενό της.

1. Ο Σωκράτης αναζητούσε τη βαθύτερη αλήθεια των πραγμάτων.
2. Ο Πλάτων δεν ενδιαφέρθηκε ποτέ για την πολιτική.
3. Ο Ιουστινιανός έκλεισε την Ακαδημία του Πλάτωνος το 529 μ.Χ , ύστερα από εννέα αιώνες λειτουργίας της.
4. Θέμα του διαλόγου *Πρωταγόρας* αποτελεί η δικαιοσύνη.
5. Στο τέλος του διαλόγου Σωκράτης και Πρωταγόρας συμφωνούν ότι η πολιτική αρετή διδάσκεται.

Μονάδες 10

B4. Συγκρίνετε τον μύθο του Πρωταγόρα με τα ακόλουθα αποσπάσματα από τους στίχους 442 - 506 του *Προμηθέα δεσμώτη* του Αισχύλου, σχετικά με την προσφορά του Προμηθέα στους ανθρώπους και το ρόλο που αναλαμβάνει για την εξέλιξη του είδους.

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ:

Όμως ακούστε των ανθρώπων τα παθήματα, πώς από νήπια που ήταν πριν, τους έκανα πλάσματα με μυαλό και πώς τους έδωσα τη σκέψη.

Θα τα ιστορήσω όχι γιατί από τους θνητούς έχω παράπονο, μα για να δείτε την αγάπη που τους έδειξα. [...]

Κι ύστερα, ακόμα, υπέρτατη σοφία, τον αριθμό τους βρήκα και τη γνώση των γραμμάτων, μνήμη των πάντων και μητέρα των Μουσών.

Και πρώτος έξεψα τα ζώα στο ζυγό, καματερά στη ζεύγλα ή στο σαμάρι υποταγμένα, για ν' αναλάβουνε τους πιο βαριούς μόχθους του ανθρώπου,

κι έφερα στο άρμα, φιλιωμένα με τα γκέμια, τα άλογα, αγλάισμα της βαθύπλουτης της πολυτέλειας.

Κι εγώ σοφίστηκα, όχι άλλος, τα λινόπτερα πλεούμενα των ναυτικών τα θαλασσοδαρμένα.

Τέτοιες σοφές τέχνες βρήκα για τους ανθρώπους,

κι όμως για με δεν έχω τώρα τι να βρω για να γλιτώσω ο δόλιος απ' τα πάθη μου! [...]

Και πριν απ' όλα τούτο: όσοι πέφτανε άρρωστοι δεν είχαν γιατρικό ή να το μασήσουν

ή να το καταπιούν ή να το αλείψουν πάνω τους, μόνο καταμαραίνονταν χωρίς φάρμακα,

ώσπου εγώ τους έδειξα πώς τα ήπια βάλαμα ν' ανακατεύουν, αμυντικά μέσα για όλες τις αρρώστιες. [...]

Να το έργο μου. Κι ό,τι πολύτιμο έχει η γη κρυμμένο απ' τους ανθρώπους μες στα σπλάχνα της, το μπρούντζο και το σίδηρο, το ασήμι, το χρυσάφι, ποιος άλλος θα 'λεγε πως τους το έδειξε πριν από μένα; Κανείς, το ξέρω, εκτός αν φλυαρεί κι ανοηταίνει.

Με δυο λόγια μάθε τα πάντα: όλες οι τέχνες οι ανθρώπινες είναι δωρεές του Προμηθέα. Μονάδες 10

Αδίδακτο Κείμενο • Λυσίας, κατά Επικράτους καὶ τῶν συμπρεσβευτῶν (ἐπίλογος), 5 - 8.
στο: *Lysias, Against Epicrates and his Fellow Envoys*, by W.R.M. Lamb, M.A. Cambridge, MA,
Harvard University Press; London, William Heinemann Ltd. 1930.

Ο Επικράτης, που είχε σταλεί ως πρεσβευτής στην Περσία μαζί με άλλους Αθηναίους το 392 π.Χ., κατηγορήθηκε ότι πήρε χρήματα από τους Πέρσες κι εργάστηκε κατά των συμφερόντων της πατρίδας του. Στο παρόν απόσπασμα από τον τελευταίο εκφωνηθέντα επί της υπόθεσής του κατηγορητικό λόγο, ο οποίος στρέφεται και εναντίον των υπόλοιπων πρεσβευτών, ο ρήτορας προσπαθεί να πείσει τους δικαστές να μην αθώωσουν τους κατηγορούμενους, επηρεαζόμενοι από τον πλούτο και την δύναμή τους.

[5] καίτοι τοῦτο ἅπαντες ἐπίστασθε, ὅτι οὐχ ὅταν τοὺς μὴ δυναμένους λέγειν κολάζητε, τότε ἔσται παράδειγμα τοῦ μὴ ὑμᾶς ἀδικεῖν, ἀλλ' ὅποταν παρὰ τῶν δυναμένων δίκην λαμβάνητε, τότε πάντες παύσσονται ἐπιχειροῦντες εἰς ὑμᾶς ἐξαμαρτάνειν. [6] νῦν δ' ἀσφαλῶς αὐτοῖς ἔχει τὰ ὑμέτερα κλέπτειν. ἐὰν μὲν γὰρ λάθωσιν, ἀδεῶς αὐτοῖς ἔξουσι χρῆσθαι · ἐὰν δὲ ὀφθῶσιν, ἡ μέρει τῶν ἀδικημάτων τὸν κίνδυνον ἐξεπρίαντο*, ἢ εἰς ἀγῶνα καταστάντες τῇ αὐτῶν δυνάμει ἐσώθησαν. νῦν τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, παράδειγμα ποιήσατε τοῖς ἄλλοις δικαίους εἶναι, παρὰ τούτων δίκην λαβόντες. [7] ἤκουσι δὲ πάντες οἱ τὰ τῆς πόλεως πράττοντες οὐχ ἡμῶν ἀκροασόμενοι, ἀλλ' ὑμᾶς εἰσόμενοι* ἦντινα γνώμη περὶ τῶν ἀδικούντων ἔξετε. ὥστ' εἰ μὲν ἀποψηφιῆσθε τούτων, οὐδὲν δεινὸν δόξει αὐτοῖς εἶναι ὑμᾶς ἐξαπατήσαντας ἐκ τῶν ὑμετέρων ὠφελεῖσθαι · ἐὰν δὲ καταψηφισάμενοι θανάτου τιμήσητε, τῇ αὐτῇ ψήφῳ τοὺς τε ἄλλους κοσμιωτέρους ποιήσετε ἢ νῦν εἰσι, καὶ παρὰ τούτων δίκην εἰληφότες ἔσεσθε. [8] ἡγοῦμαι δ', ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, οὐδ' εἰ μὴ προθέντες αὐτοῖς κρίσιν, ἢ ἀπολογουμένων μὴ ἐθέλησαντες ἀκοῦσαι, καταψηφισάμενοι τῶν ἐσχάτων τιμήσαιτε, οὐκ ἂν ἀκρίτους αὐτοὺς ἀπολωλέναι, ἀλλὰ τὴν προσήκουσαν δίκην δεδωκέναι. οὐ γὰρ οὔτοι ἀκριτοὶ εἰσι, περὶ ὧν ἂν ὑμεῖς εἰδότες τὰ πραχθέντα ψηφίσησθε, ἀλλ' οἵτινες ἂν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν διαβληθέντες περὶ ὧν ὑμεῖς μὴ ἴσπε, ἀκροάσεως μὴ τύχωσι. τούτων δὲ τὰ μὲν πράγματα κατηγορεῖ, ἡμεῖς δὲ καταμαρτυροῦμεν · καὶ οὐ τοῦτο δέδοικα, ὡς ἐὰν ἀκροᾶσθε αὐτῶν ἀποψηφιῆσθε · [9] ἀλλ' οὐκ ἂν ἡγοῦμαι αὐτοὺς δίκην ἀξίαν δεδωκέναι, εἰ ἀκροασάμενοι αὐτῶν καταψηφίσαισθε. πῶς γὰρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, οἷς οὐδὲ ταῦτά καὶ ὑμῖν συμφέρει; οὔτοι μὲν γὰρ ἐν τῷ πολέμῳ ἐκ πενήτων πλούσιοι γεγόνασιν ἐκ τῶν ὑμετέρων, ὑμεῖς δὲ διὰ τούτους πένητες. [10] καίτοι οὐ ταῦτα ἀγαθῶν δημαγωγῶν ἔστι, τὰ ὑμέτερα ἐν ταῖς ὑμετέραις συμφοραῖς λαμβάνειν, ἀλλὰ τὰ ἑαυτῶν ὑμῖν διδόναι. καὶ γὰρ τοι εἰς τοσοῦτον ἦκομεν, ὥστ' οἱ πρότερον ἐν τῇ εἰρήνῃ οὐδὲ σφᾶς αὐτοὺς ἐδύναντο τρέφειν, νῦν ὑμῖν εἰσφορὰς εἰσφέρουσι καὶ χορηγοῦσι καὶ οἰκίας μεγάλας οἰκοῦσι.

*Δεξιλόγιο ἐξεπρίαντο, ἀόριστος του ρήματος ἐξωνέομαι -οῦμαι = εξαγοράζω.
εἰσόμενοι < οἶδα = γνωρίζω, [εδώ:] γνωρίζω, μαθαίνω.

Γ1. Να μεταφράσετε τις §§ 5-6 του κειμένου («καίτοι τοῦτο ἅπαντες ... παρὰ τούτων δίκην λαβόντες.»)
Μονάδες 20

Γ2. Ποιά προτροπή απευθύνει ο ρήτορας τους δικαστές με την φράση του «*νῦν τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, παράδειγμα ποιήσατε τοῖς ἄλλοις δικαίοις εἶναι, παρὰ τούτων δίκην λαβόντες*» (§ 6); Πώς δικαιολογεί την προτροπή αυτή και με ποια επιχειρήματα την υποστηρίζει στις §§7-8; Μονάδες 10

Γ3.α. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για την καθεμιά από τις λέξεις του κειμένου: (8 μονάδες)

- ἐσώθησαν: τον ίδιο τύπο στον Παρατατικό.
- δικαίοις: τον αντίστοιχο συγκριτικό βαθμό.
- ψηφίσθηε: το β' ενικό της προστακτικής του ίδιου χρόνου · το β' και γ' ενικό της οριστικής του Παρακειμένου της ίδιας φωνής.
- τήν ἀξίαν: τον αντίστοιχο υπερθετικό βαθμό.
- πένητες: τον αντίστοιχο συγκριτικό βαθμό.
- ἀγαθῶν: τον θετικό βαθμό του αντίστοιχου επιρρήματος.

Γ3.β. Να γράψετε το είδος καθεμιάς από τις αντωνυμίες που έχουν υπογραμμισθεί παρακάτω και να μεταφέρετε κάθε τύπο στο α' πρόσωπο. (2 μονάδες)

- ὡστ' εἰ μὲν ἀποψηφιείσθε τούτων, οὐδὲν δεινὸν δόξει αὐτοῖς εἶναι ὑμᾶς ἐξαπατήσαντας ἐκ τῶν ὑμετέρων ὠφελείσθαι.
- καίτοι οὐ ταῦτα ἀγαθῶν δημαγωγῶν ἐστὶ, τὰ ὑμέτερα ἐν ταῖς ὑμέτεραις συμφοραῖς λαμβάνειν, ἀλλὰ τὰ ἑαυτῶν ὑμῖν διδόναι. Μονάδες 10

Γ4.α. Να αναγνωρίσετε το είδος των προτάσεων που εκφέρονται με τα ρήματα που έχουν υπογραμμισθεί (4 μονάδες) · να δικαιολογήσετε μόνο την εισαγωγή εκείνης που εκφέρεται με το κολάζητε, καθώς και την εκφορά εκείνης που εκφέρεται με το λάθωσι (2 μονάδες).

- Καίτοι τοῦτο ἅπαντες ἐπίστασθε, ὅτι οὐχ ὅταν τοὺς μὴ δυναμένους λέγειν κολάζητε, τότε ἔσται παράδειγμα τοῦ μὴ ὑμᾶς ἀδικεῖν.
- Ἐὰν μὲν γὰρ λάθωσιν, ἀδεῶς αὐτοῖς ἔξουσι χρῆσθαι.
- Ὡστ' εἰ μὲν ἀποψηφιείσθε τούτων, οὐδὲν δεινὸν δόξει αὐτοῖς εἶναι ὑμᾶς ἐξαπατήσαντας ἐκ τῶν ὑμετέρων ὠφελείσθαι.
- Ἦγοῦμαι δ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδ' εἰ μὴ προθέντες αὐτοῖς κρίσιν (...) καταψηφισάμενοι τῶν ἐσχάτων τιμήσαίτε, οὐκ ἂν ἀκρίτους αὐτοὺς ἀπολωλέναι (...).

Γ4.β. Να αντιγράψετε στο τετράδιό σας τον παρακάτω πίνακα, συμπληρώνοντας το κάθε κενό με τη σωστή έγκλιση ανά περίπτωση, ώστε να δηλώνεται ο αντίστοιχος υποθετικός λόγος, σύμφωνα και με το παράδειγμα. (4 μονάδες)

Υπόθεση	Απόδοση	Είδος
εἰ + οριστική οποιουδήποτε χρόνου	οποιαδήποτε έγκλιση	το Πραγματικό
.....	Αόριστη επανάληψη στο παρελθόν
.....	Απλή σκέψη του λέγοντος

Μονάδες 10